

ПРИМАК АЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА

студентка

Державний економіко-технологічний університет транспорту

м. Київ, Україна

АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ АУДИТУ НАРАХУВАНЬ ТА УТРИМАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОПЛАТОЮ ПРАЦІ

У сучасних умовах господарювання аудит нарахувань та утримань, пов'язаних з оплатою праці, відіграє важливу роль у системі, як зовнішнього, так і внутрішнього контролю діяльності суб'єкта господарювання.

Слід зазначити, що питання організації та методики аудиту нарахувань та утримань, пов'язаних з оплатою праці, зокрема, аналітичного забезпечення виконання необхідних аудиторських процедур стало предметом досліджень ряду вітчизняних науковців [1; 3-4].

Актуальність вказаної проблематики зумовлена насамперед тим, що розрахунки з оплати праці – це одна з найбільш трудомістких ділянок аудиторської перевірки, яка потребує значної уваги як бухгалтерів, так і аудиторів. Часто в обліку нарахувань та утримань, пов'язаних з оплатою праці, виникає чимало помилок і порушень, які можна виявити за умови застосування аналітичних процедур на всіх етапах аудиторської перевірки.

Мета аудиту розрахунків з оплати праці – встановити дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку; отримання достатніх доказів упевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до діючих принципів та тверджень (якісних аспектів) подання фінансової звітності та оцінка здатності підприємства забезпечувати відтворювальну, стимулювальну, регулювальну та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства.

Під час перевірки розрахунків з оплати праці аудитору, з одного боку, важливо переконатися в дотриманні підприємством чинного законодавства про оплату праці, відсутності порушень умов оплати праці працівників, а з іншого боку – перевірити правильність здійснених відрахувань податків і зборів із заробітної плати працівників, а також відповідність відображення операцій в бухгалтерському обліку і достовірність їх висвітлення у фінансовій звітності підприємства [1].

Слід зазначити, що аудит базується насамперед на обробці й аналізі значного обсягу інформації, та передбачає проведення відповідної аналітичної роботи. У зв'язку з цим суттєву роль відіграє аналітичне забезпечення виконання необхідних аудиторських процедур, що дає можливість у процесі аудиту виявити за допомогою аналітичних процедур типові помилки та класифікувати їх для наступного усунення, що, у свою чергу, дозволить, удосконалити й підвищити ефективність аудиту нарахувань та утримань, пов'язаних з оплатою праці

Зауважимо, що аудитори у практичній діяльності можуть використовувати різні методи отримання відповідної інформації. Одним із методів є аналітичні процедури (аналітичні тести), що являють собою порівняння фактичних даних із даними, які аудитор очікує отримати під час перевірки.

Термін «аналітичні процедури» у міжнародних аудиторських стандартах використовується для опису економічного аналізу показників і тенденцій. Відповідно до МСА 520 «Аналітичні процедури» аналітичні процедури є аудиторськими процедурами, які передбачають аналіз важливих фінансових показників та тенденцій з подальшим дослідженням відхилень та взаємозв'язків.

Аналітичні процедури є видом аудиторських операцій, які відповідно до вимог МСА 520 «Аналітичні процедури» ці аудиторські операції включають аналіз головних (параметральних) відносних показників і порівнянь, разом із подальшим дослідженням відхилень та взаємозв'язків, які суперечать іншій

інформації стосовно справи або мають відхилення від очікуваних величин. У МСА 520 «Аналітичні процедури» зазначається, що «для виконання аналітичних процедур можуть використовуватися різні методи, починаючи від простих порівнянь і до комплексного аналізу із застосуванням складних статистичних методів» [2].

Згідно з вимогами міжнародних стандартів аудиту, аналітичні процедури повинні використовуватися у будь-якій перевірці, що свідчить про їхню важливість.

При проведенні аудиту нарахувань та утримань, пов'язаних з оплатою праці слід визначити особливу роль аналітичних процедур.

Аналітичні процедури дозволяють підвищити якість та інформативність аудиторської перевірки, а також скоротити її обсяг і час проведення. Це допоможе встановити недоліки системи управління, бухгалтерського обліку, причини, що їх зумовили [4, с. 71].

Отже, основна мета застосування аналітичних процедур полягає у наданні допомоги аудитору щодо формування ним обґрунтованої та компетентної думки.

До аналітичних процедур аудиту нарахувань та утримань, пов'язаних з оплатою праці належать:

- зіставлення залишків за рахунками зобов'язань з оплати праці з відповідними показниками за попередні періоди (при цьому необхідно зробити коригування на збільшення ставок оплати праці);
- зіставлення витрат на оплату праці з відповідними показниками за попередні періоди і/або з бюджетними показниками;
- зіставлення нарахованих зобов'язань з податку на дохід з фізичних осіб з відповідними показниками за попередні періоди (з урахуванням коригувань на зміну ставок податку на дохід).

Методику проведення аналітичних процедур визначає аудитор, виходячи при цьому з потреб користувачів та власного практичного досвіду.

Вибір обсягу й способу застосування аналітичних процедур здійснюють в

залежності від генеральної сукупної вибірки інформації, яка надходить від системи об'єктів внутрішнього аудиту.

Порядок застосування аналітичних процедур складається з: визначення мети, вибір огляду, виконання, аналіз результатів.

Слід відзначити, що на результати застосування у процесі внутрішнього аудиту аналітичних процедур впливають: етап аудиту, достатність доказовості отриманої інформації, терміни аудиту, професійна компетентність аудитора, критерії незвичайних відхилень, прогнозовані кінцеві результати, доцільність виконання.

Застосування аналітичних процедур на різних етапах аудиту залежатиме від мети і масштабів перевірки.

Слід зазначити, що аналітичні процедури виконуються на кожному етапі аудиту: планування, безпосереднього проведення аудиторської перевірки, завершення аудиту. Зокрема, при формуванні загального плану та програми аудиту застосування аналітичних процедур сприяє скороченню кількості та обсягу інших аудиторських процедур, дозволяє підвищити якість аудиту та скоротити витрати часу, допомагає ідентифікувати важливі моменти, які пізніше потребуватимуть особливої уваги [3, с. 384].

На етапі планування рекомендується в необмеженому обсязі застосовувати аналітичні процедури, але винятково використовуючи методи вивчення та порівняння даних на основі розуміння аудитором загальних тенденцій політики оплати праці та управління трудовими ресурсами клієнта й організації її обліку. Це дасть змогу виявити певні факти, перевірити взаємоузгодженість суміжних показників, визначити напрями, а також чинники, що вплинули на величину і динаміку витрат на виплати працівникам, встановити причини значних відхилень та сконцентрувати увагу на найважливіших або на найпроблемніших моментах перевірки, що має бути відображено у відібраних в програмі аудиту відповідних аудиторських процедурах по суті.

Аналітичні процедури використовуються також при зіставленні нарахованого фонду оплати праці звітного періоду з даними попередніх

періодів.

Вважаємо доцільним застосовувати аналітичні процедури на етапі загального огляду і на етапі перевірки розрахунків за виплатами працівникам під час здійснення незалежних тестів по суті щодо підтвердження залишків заборгованості та витрат з оплати праці.

Таким чином, підвищення ефективності проведення аудиту нарахувань та утримань, пов'язаних з оплатою праці вимагає зростання якості аналітичної роботи.

Проведене дослідження доводить доцільність застосування аналітичних процедур, які є різновидом аудиторських доказів та можуть бути використані у процесі аудиту як на етапі планування, так і на етапах фактичної перевірки та при формування висновків за певних умов.

Література:

1. Жогова О. Б. Аудит розрахунків з оплати праці [Текст] / О. Б. Жогова // Незалежний аудитор. – 2013. – № 7 (18). – С. 10-15.
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: частина 1, 2, 3. видання 2014 року [Електронний ресурс] / [пер. з англ.: Ольховікова О.Л., Селезньов О.В.]. – Режим доступу: <http://apu.com.ua/891-mizhnarodni-standarti-kontrolyu-yakosti-auditu-oglyadu-inshogo-nadannya-vpevnenosti-ta-suputnikh-poslug-vidannya-2014-roku>.
3. Пилипчук Н. М. Методичний підхід до організації аналітичної роботи внутрішнього аудиту доходів від основної діяльності [Текст] / Н. М. Пилипчук // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Економіка / редкол.: В.П. Мікловда (гол.ред.), В.І. Ярема, Н.Н. Пойда-Носик та ін. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2015. – Вип.1 (45).Том 2. – С. 382-385.

4. Чепелюк Г. М. Методичні інструменти внутрішнього аудиту кредитної установи [Текст] / Г. М. Чепелюк // Фінансовий простір. – 2011. – № 4 (4). – С. 68-73.